

האליזר

עלון לשבת קודש

בס"ד

דברי מחשבה והלכה, ומהנעשה בבתי הכנסת

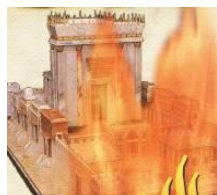
לע"נ יוסף בן אליה וחממה ז"ל לבית גיאת
לע"נ משה בן זילפה ואליאס ז"ל לבית חיימי

ח' אב תשפ"ב 1436 (שנה כז')

נושא השבוע: תשעה באב

ההפטרה: "חזון ישעיהו" (ישעיה א')

פרשת דברים - שבת זוזן

"..לא אוכל לבדי שאת אתכם ה' אלוהיכם הרבה אתכם והלכם

היום ככוכבי השמים לרוב" (א"ט-י)

בני ישראל משולים לחול הים ולכוכבי השמים. החול טבעו להיות כל גרגר מלוכד עם משנהו אולם כוכבי השמים מרוחקים אחד ממשנהו וכל כוכב מהווה עולם בפני עצמו, אזי קשה מאד למנהיגים להנהיגם. זה שאומר משה רבינו: "לא אוכל לבדי שאת אתכם" היות וה' הרבה אתכם, אולם "הנכם ככוכבי השמים" מפולגים ומובדלים ביניכם לבין עצמכם ובמצב כזה "איכה אשא לבדי טרחכם". (מעיינה של תורה) ללמדנו כמה הפילוג הורס כל חלקה טובה ומשפיע לרעה לא רק בגשמיות אלא ההשלכות שהוא יוצר מבחינה רוחנית שמונע מהגאולה מלבוא....

כוס הרמעות

רבי משה נובומיסטא שהיה מבאי ביתו של ה"חתם סופר" מספר: פעם בערב תשעה באב אחז"צ התבודד ה"חתם סופר" בחדרו, הייתי סקרן לדעת את סיבת התבודדותו, כי הלא ידעתי שבערב תשעה באב אחר הצהרים אינו עסוק לא בדבר הלכה ולא חיבור תשובות לשואלים. העזתי פני והצצתי דרך חור המנעול, ומה נורא המחזה שנגלה לעיני, איש האלוקים יושב ומקונן על חורבן הבית, על ידו מונח ספר ובידו כוס אשר לתוכה הזיל דמעותיו עד שנתמלאה, ובשעה שישב לאכול את הסעודה מפסקת לגם מכוס הדמעות לקיים את הנאמר: "האכלתם לחם דמעה ותשקימו בדמעות שלי" (תהילים פ, ו) (ס' זכרון משה)

צריך להבין ב"יהלומים"!

מעשה שהיה

בעיירה אחת הייתה קהילה של יהודים. רוב יהודי הקהילה היו אנשים פשוטים, מאמינים, עניים קצת שכיבדו מאוד את הרב שלהם ובאו אליו כל בוקר לקבל ברכה. כל בוקר, היה הרב מברך את אנשי הקהילה בהמון הערכה ואהבה. ואנשי הקהילה שהרגישו את אהבתו כלפיהם חיכו בכל בוקר לתשומת הלב המיוחדת של הרב, להערכה שלו כלפיהם, לברכה שהייתה מכוונת לכל אחד ואחד מהם. לאחר מכן היו פונים איש איש לעבודתו. רובם הגדול היו עובדים קשה, הם היו דייגים, מוכרים בשוק, עגלונים היה בעיירה יהודי אמיד אחד, שלא הצליח להבין למה הרב מתנהג אליהם בצורה כזאת יפה. הוא ניגש לרב לאחר סבב הברכות, ושאל "כבוד הרב, אתה לא באמת מכיר את האנשים האלו. אתה מתייחס אליהם כאילו הם אנשי עסקים מכובדים, כאילו הם חשובים וחכמים. כבוד הרב, אני מכיר אותם באמת, אני רואה איך הם מתבזים בעבודתם, איך הם מקבצים נדבות

ע"פ "אור החיים" אופק תל אביב * לא לעיין בזמן תפילה * שקיעה 7:30 - 7:35 * סוף זמן ק"ש 8:40 - 8:42

כניסת שבת: 7:15	יציאת שבת: 8:05	יציאת ש"ס ר"ת: 8:57
כניסת הצום: 7:34	חצות יום: 12:46	יציאת הצום: 7:50

לפעמים, איך הם צועקים בשוק או איך הם מטפלים בסוסים שלהם. אנשים כאלו הם לא אנשים שצריך להתייחס אליהם כפי שאתה מתייחס אליהם!!".

הרב הסתכל על היהודי העשיר במבט שלא ניתן לפרשו, ושחק. העשיר חיכה לתשובת הרב, ששחק ושחק, לבסוף שאלו הרב: "במה אתה עוסק?".

ענה העשיר שהוא סוחר באבנים טובות וביהלומים. ביקש ממנו הרב שיראה לו את הסחורה. הוציא העשיר את היהלומים, הראה אותם לרב והסביר לו באריכות על כל אבן ואבן שברשותו לבסוף, הוציא יהלום ובוהירות הגיש אותו לרב כשהוא מסביר לו שזה היהלום הכי יקר שלו, הכי מיוחד והכי מדהים שלו.

הסתכל הרב על היהלום, גיחך ואמר שזה היהלום הכי מכוער וזול שראה אי פעם. הזדעזע העשיר ואמר: "כבוד הרב לא מבין באבנים טובות, לכן הוא מדבר ככה".

ענה לו הרב: "ואתה לא מבין בנשמות, לכן אתה מדבר ככה".

והוסיף ואמר: "מה זה אהבת חנם בעצם? להסתכל על כל יהודי ולא לראות את העטיפות שלו. לראות את הנשמה האלוהית שיש לו. להבין שלאיש שמולי יש 'חלק אלוהי' ממעל, יש לו נשמה, ומתוך הכבוד הזה לכל אחד באשר הוא, נולדת אהבת חנם...".

הלכות ערב תשעה באב שחל בשבת

פינת ההלכה

א. אין מכריזים על צום תשעה באב בשחרית של שבת (ש"ע סי' תקנ"ד).

במנחה של שבת אחר "עמידה" אין אומרים "צדקתך" (סי' תקנ"ד סי' צ"ב דהרמ"א).

ויקדימו זמן מנחה כדי שיספיקו הציבור לקיים סעודה שלישית לפני השקיעה.

ב. אין לטייל בערב תשעה באב (סי' תקנ"ג סי' צ"ב דהרמ"א) אפילו כשחל בשבת (כה"ח סי' תקנ"ג סי' כ) היינו כל היום (כה"ח ס"ס, דרכי יוסף סי' ה, חז"ע עמ' ס"ג).

ספרדי: רשאי ללמוד תורה בשבת גם אחרי חצות יום (12:46) בכל מה שירצה עד השקיעה (7:34) (חז"ע עמ' רמח, ט"ז סי' ב, דרכי יוסף סי' ג).

אשכנזי: רשאי ללמוד תורה בשבת עד חצות יום (12:46) (הרמ"א סי' תקנ"ג סי' צ). ואחרי כן מותר ללמוד בדברים המותרים ללמוד בתשעה באב [להלן סעיף יד].

ג. בשבת זו אוכלים בשר ושותים יין, ואפילו בסעודה שלישית שמסתיימת סמוך לשקיעה ושרים שירי שבת (ש"ע סי' תקנ"ג סי' תורת מועדים סי' ה ס"נח). ויזהר לסיים את הסעודה מס' דקות לפני שקיעת

החמה כי בשקיעת החמה (7:34) נכנס צום תשעה באב!! (הרמ"א ס"ס, ומשנ"ב סי' כ, חז"ע עמ' רסו)

ד. המצטער מהצום, אם לא יקח כדורים לפני הצום להקלת הצום, רשאי לקחתם ("קל צום" וכדו') (ש"ת יב"א ח"ט סי' נד) ומעיקר הדין מותר לקחתם גם בשבת [ואין לחוש לשחיית סממנים ולא משום הכנה משבת

לחול] (עיין לית חן לגר"ע יוסף סי' פט והוצא בקבוץ יורו משפטיך הגאון גדעון בן משה גליון תמוזאב תשע"התשע"ח) מ"מ לא

יאמר שלוקחם לצורך הצום. מותר לומר לבני הבית להרבות בשתיה [שזה מועיל לצום קל], אך לא

יאמר להם שישתו כדי שיוכלו לצום בלילה בקלות - משום חשש הכנה (בקבוץ יורו משפטיך ס"ס).

הלכות תשעה באב[דחוי] שחל במוצאי שבת

א. ביום תשעה באב [לפני 1954 שנים] אירעו צרות קשות לישראל ובפרט חורבן בית המקדש הראשון והשני (גמ' תענית כז) ולכן תשעה באב אסור באכילה, שתיה, רחיצה, סיכה, נעילת נעלי עור ואישות

[אין צריך להיזהר בהרחקות כהושטה מיד ליד וכו'] (ש"ע סי' תקנ"ד סי' א, ילקו"י עמ' תנה) וכן אסור ללמוד תורה.

ב. הכל (בנים מגיל 13 ובנות מגיל 12) חייבים לצום (ש"ע סי' תקנה, תקנ).

ג. ואלו הפטורים מהצום: קטנים [שלא הגיעו למצוות], חולה אפילו שאין בו סכנה [כגון: נפל למשכב] וכן המפלת ר"ל או היולדת תוך 30 יום (ללידה מעת לעת) (ש"ע סי' תקנ"ד סי' ו ומשנ"ב סי' ט) זקן חלש

ותשוש כוח פטור מהתענית (ילקו"י ארבע תעניות עמ' תכט).

ד. השנה שהצום דחוי מעוברות ומניקות פטורות מלצום (חז"ע עמ' נז) [מ"מ לא תאכלנה לעונג אלא כדי קיום הוולד] (ס"ס עמ' ס) אבל יולדת שפסקה להניק והיא אחרי 30 יום ותוך 24 חודש חייבת לצום,

ואם יש לה חולשה ומצטערת די בתענית שעות (חז"ע עמ' סה).

ה. השנה שהצום דחוי בעלי הברית [שהם: המוהל, סנדק ואבי הבן (סי' תקנ"ט סי' צ דהרמ"א)] צמים עד זמן מנחה גדולה (1:21), מתפללים מנחה ואז מותר להם לאכול (ש"ע ס"ס ומשנ"ב) [ואינם רשאים

להחמיר על עצמם (חז"ע עמ' ס"ג-ס"ד) ויבדילו קודם שיאכלו (משנ"ב סי' לו) ומותר להם ללבוש לברית

בגדי שבת (ס"ח זכרמ"א) אבל ראוי להחמיר שלא לנעול נעלי עור (חזו"ע עמ' ס"א).

ו. כל הפטורים מהתענית אינם צריכים להתענות תענית שעות [היינו לצום למס' שעות] ואינם צריכים לאכול פחות משעור, מ"מ ראוי שיאכלו בצנעה, ויאכלו הנצרך (ס).

ז. חולה וכי"ב שמותר לו לאכול בתשעה באב עושה הבדלה על יין ונר [ללא בשמים] במוצאי שבת ויכול להוציא ידי חובה את בני ביתו אע"פ שהם מתענים ואחרי ההבדלה ישתה מהיין מלא לוגמיו (חזו"ע עמ' סמח).

החולה אינו מחויב בסעודת מלווה מלכה וילקוי ארבע תעניות עמ' תכא) [אך כדאי שישתדל שאוכל לאכול פת או להוסיף לסעודתו לכבוד סעודת מלווה מלכה] (סס עמ' תכב).

* קטנים [מגיל 6 ומעלה] שאוכלים בתשעה באב:

ספרדים: צריכים לעשות הבדלה לעצמם (חזו"ע לרש"ל עובדיה יוסף עמ' שגב, שו"ת אור לציון לגאון הרב בן ציון אבא שאול ח"ג פ"כט ס"ח).

אשכנזים: אינם צריכים לעשות הבדלה לעצמם (כן סוברים הגר"ש אלישיב והגר"ח קנייבסקי הובא בפסקי תשובות). ח. אדם בריא שצם, אך עליו לבלוע גלולה נגד מיחיושי ראש או כאבי גרון וכדו', מותר לו לבלוע בלי מים, ואם יש בהם מתיקות ומשתמשים בהם דרך לעיסה או מציצה ואין בולעים אותם, יש להחמיר. ואם הם לצורך רפואת חולי פנימי וכי"ב יש להקל בכל אופן, ואם קשה לו לבלועם רשאי להקל אף עם מעט מים [מרים כגון: תמצית של תה חזק], ויזהר שלא ישתה רביעית בבית אחת (תורה מועדים סי' א ס"יג, ס"ק יג).

ט. רחיצה אסורה בתשעה באב בין בחמים בין בצונן ואפילו להושיט אצבעו למים אסור (שו"ע סי' תקנ"ז), וכ"ש שאסור לרחוץ פניו (א"כ הוא אסטניס) (משנ"צ ס"ק כב). ואם היו ידיו מלוכלכות מותר רק להעביר את הלכלוך (שו"ע ס"א). וכן לכלוכים בעיניים [כגון: בבוקר] ודרכו לרחצם במים מותר לרחוץ (ס"א) ונשים המבשלות אוכל מותר להן להדיח את הירקות וכדו' כדרך (ב"ח סעי' כב).

י. מותר לרחוץ את הכלים המלוכלכים שנותרו משבת בליל תשעה באב אם צריך אותם לצורך קטנים או חולה שמותר להם לאכול (אור לציון לגר"ב אבא שאול ח"ג פ"כט ס"ד, כל המתאבל עליה לגר"י פאק עמ' שפד). ואם רוחצם כדי שיהיה נקי ומסודר מותר (שו"ת מעין אומר ח"ג לגר"י נקי פ"ד סי' ז בשם הרש"ל עובדיה יוסף זאנז"ל, אכלות וחורבן לגר"י שורץ עמ' 183, שו"ת מחנה אליהו לגרפ פלאח סי' פו) והמחמיר לרחוץ עם כפפות תבוא עליו ברכה (ברית הלוי לגר"א מחפז ח"א סי' ע, הרב אברהם יוסף זע"פ, שערי נחמה לגר"י שטרנר סי' ז עמ' קנב כשגורס רח רע, ועוד) יא. אין לשטוף את הבית בתשעה באב וילקוי מועדים עמ' תקפו) והמקל אחרי חצות ביום תשעה באב יש לו על מה לסמוך (ילקוי"י שם ע"פ דברי יוסף סי' תקנ"ז ס"ק ז, פסקי תשובות סי' תקנ"ז ס"א).

יב. בנטילת ידיים של שחרית וכן כשיוצא מבית הכסא נוטל עד סוף קשרי אצבעותיו (שו"ע ס"י) אך חולה האוכל פת, וכהן שנוטל ידיו לברכת כהנים נוטלים עד סוף הפרק (עמ' ל"א-ל"ב) ונממדת חסידות שכל אדם ייטול ידיו שוב עד הפרק בלא ברכה במוצאי הצום] (תורת מועדים ס).

יג. אסור לנעול נעלים של עור בתשעה באב אבל של בד, גומי או עץ מותר (שו"ע סס סעי' טז), [קבב מותר אפילו שהרצועה היא מעור (חזו"ע עמ' ש"א)] ואם נגע בנעלים אלו צריך ליטול ידיו (ב"ח ס"א). קטנים מותרים בנעילת נעלי עור, מ"מ טוב לחנכם שינעלו נעלים שאינם של עור (חזו"ע עמ' ש"א). מי שחייב ללכת בנעלי עור [כגון: חייל בתפקיד] טוב שישים מעט עפר בתוך מנעליו כדי לצאת ידי חובת כל הפוסקים (שו"ת נלח יוסף ח"א סי' לה, עיין שו"ע סי' תקנ"ז ס"ק לג) מ"מ כשיגיע לביתו יורידם (ס"ק לה). יד. אסור ללמוד תורה בתשעה באב שנאמר "פקודי ה' משמחי לב" וכן לא חוק לישראל, אבל מותר ללמוד איוב, פרקים הרעים בירמיה, מדרש איכה ופירושים, קטעים מגמ' שעוסקים בחורבן ואבילות [כגון: מועד קטן פ' "אלו מגלחין", גיטין נה: נח. סנהדרין קד.]. (שו"ע סי' תקנ"ז ס"א-ד ומשנ"צ סס). וכן מותר ללמוד ספרי מוסר המעוררים לתשובה (יבי"א ח"ב/כ"ו). אבל לא קטעים של באורי פסוקים שמביאים לשמחה (חזו"ע). ויש חיוב ללמוד תורה ביום זה במותר (ילקוי"י ח"ה עמ' תקפ).

טו. אין לקרוא תהילים בצום, מ"מ מותר דרך בקשה ותפילה כגון: על חולה וכי"ב, כמו כן יש להקל למי שאינו יודע ללמוד שיקרא תהילים (חזו"ע עמ' ש"א) ולנשים יש להקל לקרוא (סס עמ' שטו). קריאת עיתונים ושמיעת רדיו [חרדיים] אינם אסורים מן הדין והמחמיר תבוא עליו ברכה (ס).

טז. אין לומר שלום לחברו ואם אמרו לו יענה בשפה רפה (שו"ע ס"ב). ו"בוקר טוב", "ערב טוב", "שבוע טוב" מצד הדין מותר ועדיף שלא (חזו"ע עמ' ש"א) מותר לשאול "מה שלומך" ולאחל "מזל טוב" (ס).

יז. בליל תשעה באב ובימוי יושבים בבית הכנסת על הארץ עד המנחה (שו"ע סי' תקנ"ט סעי' ג) [המנהג עד מעט אחרי חצות יום] (זכרמ"א סס, כה"ח ס"ק כ, אור לציון ח"ג פ"כט ס"ט, משנ"צ איש מלכיה ס"ק ט).

וכן בבית המנהג שיושבים על הארץ (אור לציון לגר"ב אבא שאול ח"ג פ"כט ס"ט, שו"ת אגרות משה אור"ח ח"ה סי' ט, מעין אומר ח"ג סי' לז עמ' קמא) (שאלות לרש"ל עובדיה יוסף זע"פ), פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"ד ועוד) וכשיושב על הארץ צריך שיפסיק ע"י בד או כרית ואפשר גם לשבת על כיסא נמוך פחות מ-3 טפחים (24 ס"מ) (ילקוי"י ארבע תעניות סי' תקנ"ט ס"א, שו"ת יבי"א ח"ט י"ד סי' כט, חזו"ע לרש"ל רבינו עובדיה יוסף אכלות ח"ב עמ' תט).

והיב לקום מפני רבו, אביו, זקן וכי"ב אפילו שיושב על הארץ (תורת מועדים סי' י ס"ב-ג). הנוסעים באוטובוס או במכונית רשאים לשבת כרגיל (פסקי תשובות סי' תקנ"ט ס"ד).
 יח. נהגו לישון בתשעה באב עם מזרון על הארץ ומי שאינו יכול ישן על המיטה. ומי שישן על שני כרים יישן רק על כר אחד, ויש שנהגו לשים אבן תחת הכרית (שו"ע סי' תקנה סעי' ב דרמ"א).
 יט. בתפילות שמונה עשרה של תשעה באב מוסיפים "עננו" ב"שומע תפילה", ו"נחם ה' אלוקינו את אבלי ציון" ב"בונה ירושלים" (שו"ע סי' תקנ"ט ס"א):

לספרדים: הדין כן בכל תפילות תשעה באב [ערבית, שחרית ומנחה] (שו"ע סס, משנ"ב ס"ק א, כה"ח ס"ק א) וכן מנהג ירושלים (משנ"ב ס"ק א, כה"ח ס"ק א, חזו"ע לרש"ל עובדיה יוסף עמ' שנו).

לאשכנזים: הדין כן רק בתפילת מנחה של תשעה באב (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א משנ"ב ס"ק ג) [ורק השליח ציבור אומר את "עננו" גם בשחרית (אבל לא "נחם")] (משנ"ב סס, פסקי תשובות סי' תקנ"ט סס).

* ואם שכח להזכיר "נחם" [בין ספרדי ובין אשכנזי] אומרה ב-"רצה" בלי חתימת "בונה ירושלים" [היכן שאומרים "יעלה ויבא"] ואם לא- אומרה ב"אלוקי נצור" כנ"ל (חזו"ע עמ' שעה, פסקי תשובות ס"א).

כ. אף שתשעה באב אסור בנעילת נעלי עור יש לברך ברכת "שעשה לי כל צרכי" בשם ומלכות (סס).
 כא. מנהג ירושלים (והרש"ל עובדיה יוסף והגאון בן ציון אבא שאול) להתעטף בציצית ולהניח תפילין

בביה"כ בתפילת שחרית בתשעה באב [כולל תפילין ר"ת] (חזו"ע עמ' שסא-שעג) לשולחן ערוך והרמ"א המנהג להתפלל שחרית בלי טלית ותפילין ורק במנחה נהגו להתעטף בטלית ולהניח תפילין (שו"ע

סי' תקנה ס"א, משנ"ב ס"ק א), והנוהגים כן טוב שינהגו שכל אחד יתעטף בציצית ויניח תפילין בביתו קודם תפילת שחרית ויקרא עימה "קריאת שמע" [אחר שברך ברכות התורה] [כולל תפילין ר"ת] ואח"כ יוריד את הטלית והתפילין וילך לביה"כ להתפלל שחרית, ובתפילת מנחה יחזור ויתעטף בציצית

ויניח תפילין בברכותיה (ב"ח דרכים ס"כה, חזו"ע סס), כה"ח ס"ק א-ד, אור לזיון לגר"ב אבא שאול ח"ג פ"כט ס"כב).

כב. במוצאי הצום:

לספרדים: מיד במוצאי הצום מותר לכבס וללבוש בגדים מכובסים, להסתפר (שו"ע סי' תקנ"ט ס"ד) ולרחוץ את כל הגוף במים חמים, (תורת מועדים סי' יא ס"ג-ד) לשאת אישה (חזו"ע ארבע תעניות עמ' טיט

ס"ח) והשנה שהצום דחוי מותר גם לאכול בשר ולשתות יין (חזו"ע עמ' טטו, שו"ת אור לזיון ח"ג פ"כט ס"כו, החיד"א דברכי יוסף סי' תקנ"ט ס"א סס) וכן מותר לברך "שהחינו" (חזו"ע סס, כה"ח סי' תקנ"ט ס"ק יח) ומותר לשמוע

שירים עם מוזיקה [עם כלי שיר] (ילקו"י עמ' תעד למטה).

לאשכנזים: השנה שהצום דחוי מיד במוצאי הצום מותר לכבס וללבוש בגדים מכובסים (סי' תקנ"ט משנ"ב ס"ק ד), להסתפר, להתרחץ במים חמים, לברך שהחינו וכן שמיעת מוזיקה עם כלי שיר (שער

הזיון ס"ק ד) (פסקי תשובות לגר"ש דבניצין סי' תקנ"ט ס"ג) אבל מחמירים שלא לאכול בשר ולא לשתות יין (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א) עד למחרת [אחד עשר באב- יום שני] בבוקר (הרמ"א סי' תקנ"ט ס"א).

כג. במוצאי הצום מברכים "ברכת הלבנה" ואם אפשר ינעלו קודם נעלי עור (חזו"ע עמ' תי') ומבדילים בבית על כוס יין ושותהו ואינו מברך על הנר ולא על הבשמים (שו"ע סי' תקנ"ט ס"א) שהרי אסור

לאכול קודם שיבדיל על היין (שו"ע סי' רלט ס"א ומשנ"ב ס"ק א).

סדר מוצאי שבת זה (נלקט מתוך תורת מועדים להר"ד יוסף ומתוך סי' פסח ותשעה באב שחל בשבת לרב לזי כהן)

יש לקיים את שעורי התורה לפני מנחה, ואחרי מנחה ילכו האנשים לבתיהם, לאכול סעודה שלישית [ולא יאמרו בפירוש שאוכלים "בשביל הצום"] ויסיימו האכילה לפני שקיעת החמה (34: 7).

משקיעת החמה אין לאכול ואין לרחוץ ידיים וכו', ככל דיני תשעה באב, (וטוב מס' דקות לפני השקיעה) אולם עד צאת שבת אין להוריד את נעלי העור שזהו אבילות ברבים בשבת.

צאת השבת (8:05) יש לומר "ברוך המבדיל בין קודש לחול" ולהחליף את הנעלים ואת הבגדים ויזכירו גם לנשים שיאמרו כן ויחליפו כנ"ל ויש לזכור שאסור ללבוש בגדים מכובסים. [גם אלה שמקפידים זמן ר"ת]

ראוי לגבאים להכריז שתפילת ערבית תהיה כ-20 דקות אחרי צאת השבת (8:25) כדי שתהא שהות לאנשים להחליף נעליהם ובגדיהם ולבוא מבתיהם לאחר צאת השבת עם ספרי הקינות.

מצאת השבת ועד התפילה יורידו הגבאים את הפרוכת מההיכל ואת הרימונים של סה"ת, יזיזו כסאות לצד ויפרסו שטיחים וכיוצא"ב על הרצפה. [אבל לא לפני צאת שבת!] (חזו"ע עמ' שלט)

אין אומרים "לדוד ברוך ה' צור"י אלא מתחילים "על נהרות בבל" [בעמידה יוסיף "אתה חוננתנו" כבכל מוצאי שבת] ואחרי העמידה מביאים נר ומברכים "בורא מאורי האש" [יביאו מס' נרות ויפורסו בביה"כ שכולם יוכלו להיות קרובים לנר] ואח"כ קוראים מגילת איכה וכו' (אין מברכים על בשמים ויין).

כשחוזר לביתו יזכיר לאשתו ולבניו ביתו לברך "בורא מאורי האש" ולא יאמר "ויתן לך".

המקפידים כל השנה על זמן רבינו תם יקפידו בזה גם השבת, לענין הדלקת נר לברכת "מאורי האש".

שיעורים באשדוד לציבור הרחב בבי"כ החיד"א רח' יצחק הנשיא 22 אזור ג': ליל תשעה באב - ב-9:45 הרב שלמה קדוש וב-10:30 הרב יהודה יוספי . ביום תשעה באב - ב-2:00 הרב יצחק דאי בליווי מצגת, הרב יעקב לייפער, הרב ישראל נח ברגר, הרב יוחאי יפרח, הרב יהודה סבח, הרב פנחס קריספין , ב-7:00 מנחה וערבית.